

ARVIOINTI- KERTOMUS 2021

**POHJOIS-KARJALAN
HYVINVOINTIALUEEN
ALUEVALTUUSTOLLE**

Ohje lukijalle

Tarkastuslautakunta esittää arviointikertomuksessa:

sinisissä laatikoissa havainnot

vaalean vihreissä laatikoissa johtopäätökset

oransseissa laatikoissa suositukset, joihin aluehallitus kokoaa vastineet ja antaa aluevaltuustolle oman lausuntonsa siitä, mihin toimiin on ryhdytty

Julkaisija:

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue, tarkastuslautakunta

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen va. tarkastuspäällikkö Leena Timonen on valmistellut tarkastuslautakunnan antamien linjausten perusteella tarkastuslautakunnalle arviointikertomuksen ajalle 1.7.-31.12.2021 sekä tehnyt arviointikertomuksen taiton.

Sisällys

1. Puheenjohtajan katsaus	4
2. Tiivistelmä	5
3. Tarkastuslautakunnan toiminta	6
3.1 Tarkastuslautakunnan tehtävät ja ulkoinen tilintarkastus	6
3.2 Arvioinnin suorittaminen	8
4. Havainnot	9
4.1 Toiminnalliset tavoitteet ja niiden arviointi	9
4.2 Taloudelliset tavoitteet ja niiden arviointi	10
4.3. Hyvinvointialueen hallinto ja henkilöstö	12
4.4. Pohjois-Karjalan pelastuslaitos hyvinvointialueuudistuksessa	13
4.5 Ympäristöterveydenhuolto hyvinvointialueuudistuksessa	13
4.6 Polkka - Pohjois-Karjalan tukipalvelut Oy	14
4.7 Muut havainnot	14
5. Tulevaisuuden näkymät	15
5.1 Valtion ohjaus ja rahoitus	15
5.2 Valtakunnalliset tavoitteet	17
5.3 Hyvinvointialueen valmistelutyö vuonna 2022	18
6. Tarkastuslautakunnan esitys aluevaltuustolle	20
LÄHTEET	21
LIITTEET	21
Liite 1: Hyvinvointialueiden arvioitu rahoitus 2023-2030	21
Liite 2: Organisaatiokaavio	21

1. Puheenjohtajan katsaus

Sote-uudistus on Suomen historian yksi merkittävimmistä hallinnollisista uudistuksista. Tunnetusti vuoden 2023 alusta lukien vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä siirtyy kunnilta ja kuntayhtymiltä 21 hyvinvointialueelle. Uudistuksen yhtenä tavoitteena on ollut alusta lähtien kustannusten vähentäminen.

Aluevaltuustomme asettaa maakuntamme sote-toiminnan ja talouden tavoitteet. Tarkastuslautakunta on samalla kiitollisessa, että epäkiitollisessa asemassa. Sen

tärkeimpänä tehtävänä on arvioida, ovatko valtuustomme asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet hyvinvointialueellamme ja hyvinvointialuekonsernissamme toteutuneet, onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla sekä arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista.

Me seuraamme myös hyvinvointialueen tilintarkastajan työtä ja tuotamme arviointikertomuksessamme aluevaltuustolle tietoa hyvinvointialueen taloudesta ja toiminnasta.

Ei siis ihme, että aluevaltuuston puheenjohtaja, kansanedustaja Merja Mäkisalo-Ropponen (sdp) toi esiin valtuuston ensimmäisen kokouksen avauspuheenvuorossaan juuri tarkastuslautakunnan tärkeyden. Toimintaamme luotetaan, olemme paljon vartijoina.

Voi olla, että lautakunnan työtä pyritään ohjaamaan sivusta joko tahallaan tai sitten tahattomasti. Lautakunta ei tee kuitenkaan työtään muuten kuin faktatiedon pohjalta. "Kun pysyy totuudessa, muu työ on helppoa".

Kari Kulmala

Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

2. Tiivistelmä

Valtakunnallisessa sote-uudistuksessa rakennetaan uusi hallinnollinen rakenne vastaamaan sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelujen järjestämisestä. Jatkossa hyvinvointialueet järjestävät maakunnissa sosiaali- ja terveystalot sekä pelastustoimen 1.1.2023 alkaen. Tämä tarkoittaa Pohjois-Karjalassa sitä, että Siun sote muuttuu kuntayhtymästä hyvinvointialueeksi. Pohjois-Karjalassa uudistuksen vaatima hallinnollinen muutos vietiin käytännössä läpi jo vuonna 2017, kun maakunnallinen kuntayhtymä Siun sote aloitti toimintansa. Tuolloin maakunnan sosiaali- ja terveystalot, pelastustoimen ja ympäristöterveydenhuollon hallinto keskitettiin yhteen kuntayhtymään 14:sta kunnasta.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen valmistelu käynnistyi yhtymävaltuuston asettama väliaikaisen valmistelutoimielimen johdolla. Hyvinvointialueelle valittiin tammikuussa vaaleilla aluevaltuusto, joka aloitti toimintansa maaliskuussa 2022. Väliaikainen valmistelutoimielin vastasi toiminnan ja hallinnon käynnistämisen valmistelusta aluevaltuuston toiminnan aloittamiseen saakka.

Hyvinvointialueen tilikauden tulokseksi muodostui 0 euroa.

Tilintarkastaja on antanut 16.5.2022 tilintarkastuskertomuksen ajalta 1.7.-31.12.2021. Tilintarkastuskertomus ei sisällä huomautettavaa ja tilintarkastaja on esittänyt vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille ajalta 1.7.-31.12.2021. Tarkastuslautakunta käsitteli tilinpäätöstä kokouksessaan 30.5.2022 § 32, jossa se päätti saattaa tilintarkastuskertomuksen 1.7.-31.12.2021 Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen aluehallitukselle ja aluevaltuustolle tiedoksi sekä esittää Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen aluevaltuustolle, että vuoden 2021 tilinpäätös hyväksytään ja Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen hallintoa ja taloutta hoitaneille myönnetään tilijä vastuuvapaus tilikaudelta 1.7.-31.12.2021.

Vastuunalainen tilintarkastaja toi esiin 3.6.2022 valtiovarainministeriön kannan, jonka mukaan se osuus hyvinvointialueen valmisteluun saadusta avustuksesta, joka on jäänyt käyttämättä tilikaudella 2021 ja jota on mahdollista käyttää vielä

vuonna 2022, esitetään vuoden 2021 tilinpäätöksessä tuloennakkona tase-erässä siirtovelat. Siirtoveloista avustus tuloutetaan käytön mukaan tuloslaskelmaan. Kanta on julkaistu soteuudistus.fi sivustolla usein kysytyjen kysymysten osiossa 15.3.2022.

Aluehallitus käsitteli kokouksessaan 6.6.2022 § 69 tilinpäätöksen 2021 uudelleen. Asia siirrettiin tarkastuslautakunnan käsittelyyn ja tarkastuslautakunta käsitteli tilinpäätöksen kokouksessaan 10.6.2022 § 40. Vastuullinen tilintarkastaja antoi 10.6.2022 päivätyn tilintarkastuskertomuksen. Tilintarkastuskertomus ei sisällä huomautettavaa ja tilintarkastaja on esittänyt vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille ajalta 1.7.-31.12.2021.

Jatkossa hyvinvointialue on valtion ohjauksessa ja investoinnit pitää jatkossa hyväksyttäväksi sosiaali- ja terveysministeriössä ja pelastustoimen osalta sisäministeriössä.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen toiminta on useallakin tulosalueella voimakkaiden muutosten keskellä. Muutokset johtuvat sekä ulkoapäin tulevasta sääntelystä että hyvinvointialueen omasta halusta kehittää toimintaa. Merkittävä muutokseen kannustava tekijä on niukat resurssit, joihin haetaan liikkumavaraa rakenteellisin muutoksilla. Myös henkilöstön saatavuudessa on haasteita. Joka tapauksessa muutokset tulevat hyvinvointialueen toiminnassa jatkumaan, jolloin vaaditaan hyvinvointialueelta, Pohjois-Karjalan luottamushenkilöiltä ja hyvinvointialueen henkilöstöltä yhteistyökykyä ja pitkäjänteisyyttä.

Vuonna 2022 hyvinvointialue ei vielä tuota palveluita, vaan valmistelussa rakennetaan organisaatio, joka on toimintakykyinen palvelutuotannon alkaessa 1.1.2023. Pohjois-Karjalan on hyvinvointialueen valmistelussa etumatkalla muihin Suomen alueisiin nähden.

Tarkastuslautakunta esittää kokonaisarviona ajalta 1.7.-31.12.2021:

kokonaisuutena voidaan todeta, että Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen väliaikainen valmistelutoimielin on valmistellut hyvinvointialuelain 10 § 2 momentissa määritetyt tehtävät sekä hoitanut hallintoa ja taloutta laillisesti ja asianmukaisesti.

3. Tarkastuslautakunnan toiminta

3.1 Tarkastuslautakunnan tehtävät ja ulkoinen tilintarkastus

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on hyvinvointialuelain (611/2021) 125 §:n mukaan valmistella hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat aluevaltuuston päätettäväksi sekä arvioida, ovatko aluevaltuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet hyvinvointialueella ja hyvinvointialuekonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Tarkastuslautakunnan on arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä taloussuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden riittävyttä talouden tasapainotuksen kannalta.

Tarkastuslautakunta huolehtii lisäksi hyvinvointialueen ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Lisäksi tarkastuslautakunta valvoo hyvinvointialuelain 89 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset aluevaltuuston tiedoksi.

Hyvinvointialuelain lisäksi aluevaltuuston hyväksymä Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen hallintosääntö sääntelee tarkastuslautakunnan toimintaa. Hallintosäännön 6 luvun 34 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on

1. hyväksyä tarkastuslautakunnan arviointisuunnitelman,
2. seurata tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista ja tilintarkastajan tehtävien suorittamista sekä tekee tarpeen mukaan esityksiä tilintarkastuksen kehittämiseksi,
3. huolehtia, että tilintarkastusta varten on tarpeelliset voimavarat, jotka mahdollistavat tilintarkastuksen suorittamisen julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa,
4. tehdä aloitteita ja esityksiä tarkastuslautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen tarkastuksen, sekä Valtiontalouden tarkastusviraston tehtävien yhteensovittamisesta tarkoituksenmukaisella tavalla,
5. valvoa sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista, saattaa sidonnaisuusilmoitukset tiedoksi aluevaltuustolle vähintään kerran vuodessa ja huolehtii sidonnaisuusrekisterin julkisten tietojen julkaisemisesta hyvinvointialueen verkkosivuilla,

6. on sidonnaisuusrekisterin rekisterinpitäjä sekä

7. vastaa tiedottamisesta.

Tarkastuslautakunta tiedottaa ja raportoi tehtäviinsä liittyvistä asioista ensisijaisesti aluevaltuustolle. Muu tiedottaminen tapahtuu tarkastuslautakunnan päättämällä tavalla. Tiedotuksessa noudatetaan soveltuvin osin aluehallituksen hyväksymiä yleisiä ohjeita tiedottamisen periaatteista.

Hyvinvointialueen hallintosäännön 6 luvun 35 §:n mukaan tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa aluevaltuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään aluevaltuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa aluevaltuustolle muitakin tarpeellisia pitämäänsä selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Hyvinvointialuelain mukaan aluevaltuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Nykyinen valtuustokausi alkoi 14.3.2022. Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen hallintosäännön mukaan tarkastuslautakunnassa on kahdeksan (8) jäsentä ja heistä jokaisella on henkilökohtainen varajäsen. Aluevaltuusto valitsee lautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtajan. Tarkastuslautakunnan toimikausi on neljä vuotta.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano

Aluevaltuusto valitsi 14.3.2022 § 15 tarkastuslautakuntaa toimikaudeksi 2022 - 2025 alla mainitut kahdeksan jäsentä ja jokaiselle jäsenelle henkilökohtainen varajäsenen. Tarkastuslautakunnan esittelijänä, pöytäkirjanpitäjänä on toiminut kevätkauden 2022

Siun sote-kuntayhtymän tarkastuspäällikkö KTM Leena Timonen.

Tarkastuslautakunta kokoontui ensimmäisen kerran 20.4.2022. Kevätkaudella tarkastuslautakunta on pitänyt kolme kokousta.

Kari Kulmala pj Kok.
varajäsen: **Törmänen Maija**, kok.

Tarja Hyykky, vpj. Kesk.
varajäsen: **Veijo Honkonen**, kesk. 9.5.2022 saakka
varajäsen: **Matti Perälä**, kesk. 9.5.2022 alkaen

Sari Huovinen, Liik.
varajäsen: **Nevalainen Mika**, Liik.

Jönhede Marko vihr.
varajäsen: **Pesonen Mira** vihr.

Mattila Alli vas.
varajäsen: **Tahvanainen Petteri** vas.

Tielinen Ari sd.
varajäsen: **Mahlavuori Ritva** sd.

Turpeinen Jari kd.
varajäsen: **Pyöriäinen Jasmin** kd.

Wilska Heidi ps
varajäsen: **Kinnunen Timo** ps

Leena Timonen
va. tarkastuspäällikkö, esittelijä
pöytäkirjanpitäjä

Ulkoisen tilintarkastus

Hyvinvointialueen ulkoisesta tarkastuksesta vastaavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastajat. Niiden toiminta on hyvinvointialueen muusta organisaatiosta ja johdosta riippumatonta. Pohjois-Karjalan

hyvinvointialueen lakisääteisenä tilintarkastusyhteisönä toimi arviointivuonna BDO Auditor Oy vastuunalaisena tilintarkastajanaan KHT, JHT Ulla-Maija Tuomela. Aluevaltuusto valitsi 14.3.2022 (§ 21) yrityksen Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen tilikausien 2021 - 2022 tilintarkastusyhteisöksi.

Sidonnaisuusilmoitusten valvonta

Hyvinvointialuelain (611/2021) 89 §:n mukaan hyvinvointialueen luottamushenkilön tai viranhaltijan on tehtävä sidonnaisuusilmoitus luottamustoimintaan elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä, merkittävästä varallisuudestaan sekä muistakin sidonnaisuuksista, joilla voi olla merkitystä luottamus- ja virkatehtävien hoitamisessa. Sidonnaisuusilmoituksia koskevan sääntelyn tarkoituksena on hyvinvointialueen päätöksenteon avoimuuden ja läpinäkyvyyden edistäminen

Sidonnaisuusilmoitus on tehtävä kahden kuukauden kuluessa siitä, kun henkilö on tehtävänsä valittu. Tarkastuslautakunta valvoo ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset aluevaltuustolle tiedoksi vähintään kerran vuodessa.

3.2 Arvioinnin suorittaminen

Vuoden 2021 arviointikertomus on Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen ensimmäinen. Tarkastuslautakunnan arviointityön painopistealueena vuonna 2021 on ollut perehtyä Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen toimintojen ja talouden valmisteluun sekä toiminnan käynnistämiseen. Kyseisiin asioihin perehtyminen on edellyttänyt johtavien viranhaltijoiden kuulemista ja viranhaltijoiden selostusta asioiden valmistelusta.

Tarkastustapaamiset

Tarkastuslautakunta on kokouksessaan kuullut Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen muutosjohtaja Elina Feliniä ja talouspäällikkö Janne Kastista.

Arviointikertomus

Laki sosiaali- ja terveydenhuolto- ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulusta 1 §:n mukaan hyvinvointialueen talousarvio ja tilinpäätös laaditaan hyvinvointialueesta annetun lain 13 luvussa sekä tarkastetaan mainitun lain 14 luvussa tarkoitettulla tavalla ensimmäisen kerran vuodelle

Tarkastuslautakunta voi tarvittaessa kehottaa ilmoitusvelvollisia tekemään uuden ilmoituksen tai täydentämään jo tehtyä ilmoitusta.

Sidonnaisuusilmoituksen tekeminen koskee Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella seuraavia luottamushenkilöitä ja viranhaltijoita: aluehallituksen jäseniä ja varajäseniä, hyvinvointialuejohtajaa, aluevaltuuston ja lautakunnan puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajia sekä aluehallituksen ja lautakuntien esittelijöitä.

Tarkastuslautakunta saattoi sidonnaisuusilmoitukset aluevaltuustolle tiedoksi 30.5.2022 § 30. Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen julkaistut sidonnaisuusilmoitukset ovat luettavissa hyvinvointialueen verkkosivuilla. Tarkastuslautakunta tarkastaa sidonnaisuusilmoitukset ennen tiedon viemistä rekisteriin ja yleiseen tietoverkkoon.

2021. Laissa ei ole poikkeussäännöstä arviointikertomuksen osalta. Vuodelta 2021 laadittavan arviointikertomuksen sisältö on kuitenkin suppea, koska järjestämisvastuu ei ole vielä siirtynyt. Vuodelta 2021 annettavan arviointikertomuksen perustaksi tarkastuslautakunta on perehtynyt valmistelemaan toimielimen pöytäkirjoihin, hyvinvointialueen 2021 talousarvioon ja aluehallituksen allekirjoittamaan vuoden 2021 tilinpäätökseen. Tarkastustapaamisissa saatujen selontekojen ja käytyjen keskustelujen lisäksi lautakunnan jäsenet ovat seuranneet hyvinvointialueen päätöksentekoa ja toimintaa heille toimitetun aineiston perusteella. Annettavan arvioinnin perustana ovat myös lautakunnan jäsenten tekemät muut tilikauden aikaiset havainnot hyvinvointialueentoiminnasta, taloudesta ja johtamisesta.

Lautakunta on saanut vastuulliselta tilintarkastajalta yhteenvetoraportin tilikaudesta 2021 ja tilintarkastuskertomuksen 2021. Edellä mainittujen tietojen perusteella tarkastuslautakunta antaa hyvinvointialuelain 125 §:n mukaisen arviointikertomuksen.

4. Havainnot

4.1 Toiminnalliset tavoitteet ja niiden arviointi

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen valmistelu käynnistyi yhtymävaltuuston asettaman väliaikaisen valmistelutoimielimen johdolla 1.7.2021. Väliaikainen valmistelutoimielin on vastannut toiminnan ja hallinnon käynnistämisen valmistelusta aluevaltuuston toiminnan aloittamiseen saakka. Laissa sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulusta (616/2021) on 10 §:n 2 momentissa oli määritelty väliaikaisen valmistelutoimielimen tehtävät ja toimivalta, jotka ovat ohjanneet valmistelua vuonna 2021.

Seuraavassa yhteenveto valmistelutoimielimen valmistelutyöstä Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen tilinpäätöksen 2021 mukaan:

1. Hyvinvointialueelle siirtyvä henkilöstö

Väliaikainen valmistelutoimielin on antanut aluevaltuustolle selvityksen siirtävästä henkilöstöstä ja ehdotukset henkilöstön siirtosuunnitelmaksi ja -sopimuksiksi, jotka on käsitelty ja hyväksytty aluevaltuuston kokouksessa 14.3.2022.

2. Hyvinvointialueelle siirtyvä irtain ja kiinteä omaisuus

Väliaikainen valmistelutoimielin on esittänyt selvitykset aluevaltuustolle hyväksyttäväksi aluevaltuuston kokouksessa 14.3.2022. Kuntien on mahdollista täydentää selvityksiään vielä 30.6.2022 saakka.

3. Hyvinvointialueelle siirtyvät sopimukset

Väliaikainen valmistelutoimielin on esittänyt selvitykset aluevaltuustolle hyväksyttäväksi aluevaltuuston kokouksessa 14.3.2022. Kuntien on mahdollista täydentää selvityksiään vielä 30.6.2022 saakka.

4. Hyvinvointialueelle siirtyvien hallinto- ja palvelutehtävien hoitamista tukevien tieto- ja viestintätekniisten järjestelmien ja ratkaisujen selvittäminen

Hyvinvointialueella on väliaikaisen valmistelutoimielimen hyväksymä ICT-muutossuunnitelma, johon on kirjattu yksityiskohtaisesti tieto- ja viestintätekniisten järjestelmien ja ratkaisujen selvittäminen. ICT-muutokseen haettiin valtionavustusta, jota on saatu 5,45 miljoonaa euroa. ICT-muutoshankkeen ensi vaiheessa hyvinvointialue teki osatoteuttajaseurimuksen Siun soten kanssa, jossa sovittiin ICT-muutoshankkeen toteuttamisesta Siun soten organisaatiossa.

5. Hyvinvointialueen toiminnan ja hallinnon järjestäminen sekä tilintarkastajan valinnan valmistelu

Hallintosäännön valmistelua on tehty väliaikaisen valmistelutoimielimen johdolla ja tiiviisti yhdessä poliittisen seurantaryhmän kanssa. Vaalien jälkeen hallintosääntöä on käsitelty myös aluevaltuuston seminaareissa. Valmistelussa on hyödynnetty kuntaliiton mallipohjaa, ja tehty yhteistyötä Siun soten asiantuntijoiden kanssa. Hallintosääntö on hyväksytty aluevaltuustossa 14.3.2022. Hallintosääntöä päivitettiin aluevaltuuston kokouksessa 9.5.2022.

Väliaikainen valmistelutoimielin on myös valmistellut tilintarkastajan valinnan vuosille 2021-2022, ja se hyväksyttiin aluevaltuuston kokouksessa 14.3.2022.

Väliaikainen valmistelutoimielin on osaltaan linjannut hyvinvointialueen toiminnan järjestämistä, kuten ympäristöterveydenhuollon siirtymistä hyvinvointialueelle, pelastuslaitoksen organisoitumista hyvinvointialueelle ja yhteisten palvelujen yhdistäminen, hyvinvointialueesta käytettävää nimeä ja brändiä, toimitilojen vuokraamista ja vuokrasopimuksen siirtymistä ja aluevaltuuston toiminnan aloittamiseen ja ensimmäiseen kokoukseen liittyviä käytännön asioita.

Väliaikainen valmistelutoimielin on myös valmistellut hyvinvointialuejohtajan viran täyttöö.

6. Hyvinvointialueen vuosien 2021 ja 2022 talousarviosta päättäminen

Väliaikainen valmistelutoimielin päätti vuoden 2021 talousarviosta kokouksessaan 16.8.2021 ja talousarviomuutoksesta kokouksessaan 22.11.2021. Väliaikainen valmistelutoimielin päätti vuoden 2022 talousarviosta kokouksessaan 21.12.2021. Aluevaltuusto hyväksyi talousarvion 2022 kokouksessaan 9.5.2022.

7. Aluevaalien järjestäminen

Itä-Suomen aluehallintovirasto asetti aluevaalilautakunnan 28.9.2021 tekemällään päätöksellä (ISAVI/5790/2021). Aluevaalilautakunta suoritti sille laissa säädetty tehtävät ja piti järjestäytymiskokouksen ja viisi lakisääteistä kokousta sekä vahvisti aluevaalien tuloksen 26.1.2022 pidetyssä kokouksessa.

8. Hyvinvointialueen toiminnan ja hallinnon käynnistäminen

Hyvinvointialueen toiminnan ja hallinnon käynnistämiseen välittömästi liittyvinä muina asioina on selvitetty laitos- ja ravintohuollon palvelujen järjestämistä hyvinvointialueella. Selvitystä on tehty yhdessä kuntien ja Polkka Oy:n kanssa. Kuntouttavan työtoiminnan osalta on selvitetty toiminnan siirtämistä.

Hyvinvoinnin- ja terveyden edistämisen, osallisuuden ja järjestöyhteistyön osalta on selvitetty nykytilaa ja aloitettu tulevia toimintatapojen ja mallien valmistelu. Valmistelua tehtiin yhdessä kumppanuusryhmän ja kuntayhteistyöryhmän kanssa.

9. Tehtävien 1–8 riskienhallinnan valmistelu ja toteuttaminen.

Valmistelun alkaessa elokuussa 2021 Siun soten teki riskinarvion järjestämisvastuun siirrosta ja työhön osallistuivat väliaikaisen valmistelutyöryhmän jäsenjäsenet ja muutosjohtaja. Tässä yhteydessä suunniteltiin ja vastuutettiin myös riskien hallinnan toimenpiteet.

Tämän lisäksi hyvinvointialueen vastuuvalmistelijat toteuttavat jatkuvaa riskien seurantaan omilla alueillaan. Riskien arviointi toteutetaan projektinhallintatyökalussa kunkin tehtävän osalta. Tilannekatsauksissaan muutosjohtaja on nostanut väliaikaiselle toimielimelle esiin merkittävimpiä riskejä ja niiden hallintaa. Näitä ovat olleet väliaikaisen valmistelutoimielimen kokouspöytäkirjojen mukaan mm. jokaisella vastuualueella on yksi vastuuvalmistelija, jolla on ko. alueen avainosaaminen ja valmisteluvastuu. Riskiä on pienennetty huolehtimalla, että valmistelun materiaalit ovat kaikkien saatavilla ja lisäksi valmistelijat tekevät tiivistä yhteistyötä vaten jäsenten kanssa, ja valmistelun tilannekuvaa jaetaan mm. yhteisissä tiimikokouksissa viikoittain.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen talous- ja henkilöstöhallinnon järjestelmäratkaisut

Sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaansaattamisesta annetun lain 10 §:n mukaan väliaikaisen valmistelutoimielimen tulee osallistua hyvinvointialueelle siirtyvien hallinto- ja palvelutehtävien hoitamista tukevien tieto- ja viestintätekniisten järjestelmien ja ratkaisujen selvittämiseen. Pohjois-Karjalan hyvinvointialue on hakenut ICT-muutosrahoitusta, jossa se on valmistautunut talous- ja henkilöstöhallinnon tietojärjestelmien muutokseen. ICT-muutossuunnitelmaan on kirjattu, että sekä kirjanpitojärjestelmässä, että hr-järjestelmissä on isoja muutostarpeita. Kilpailutusta on suunniteltu kolmen alueen yhteistyönä (Siun sote, Eksote, Päijät-Häme). Uuden järjestelmäkokonaisuuden tulisi olla käytettävissä vuoden 2023 alussa. Mahdollisen tietojärjestelmä uudistuksen myötä on tärkeä panostaa henkilöstön koulutukseen niin hyvissä ajoin kuin mahdollista, johon Meita on omalta osaltaan sitoutunut ja lupautunut toteuttamaan henkilöstön koulutuksen yhteistyössä Siun soten asiantuntijoiden kanssa.

Siun soten sopimukset siirtyvät voimaansaattolain 20 § perusteella hyvinvointialueelle 1.1.2023. Siun sote sitoutuu sitoumuksesta aiheutuviin kustannuksiin.

HAVAINTO:

Väliaikainen valmistelutoimielin on aloittanut toimintansa heinäkuussa 2021.

Valmistelu on edennyt kattavasti syksyn aikana ja asetettujen tehtävien valmistelu on edennyt tai saatettu loppuun kevään 2022 aikana.

JOHTOPÄÄTÖS:

Väliaikainen valmistelutoimielin on toiminut tarkoituksensa mukaisesti.

4.2 Taloudelliset tavoitteet ja niiden arviointi

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen talousarvio 2021 hyväksyttiin väliaikaisessa valmisteluelimessä 16.8.2021 ajanjaksolle 1.7.-31.12.2021. Talousarviossa tavoiteltiin nollatulosta (taulukko 1). Talousarviota muutettiin väliaikaisen toimielimen kokouksessa 22.11.2021, jossa tilikauden ylijäämä tavoitteeksi hyväksyttiin 36 000 euroa. Talousarvion muutos on johtunut mm. siitä, että lokakuussa 2021 tuli voimaan lakimuutos, jonka perusteella hyvinvointialueilla on oikeus saada palautuksena verollisiin hankintoihin sisältyvä arvonnisävero. Oikeus palautukseen tuli voimaan takautuvasti 1.7.2021 lukien. Alkuperäisen talousarvion summat sisälsivät arvonnisäveron. Arvonnisäveron osuus on poistettu muutetusta talousarviosta.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen tilikauden tulokseksi muodostui 0 vuonna 2021. Toimintatuotot olivat 1,36 miljoonaa euroa koostuen valtion avustuksesta. Valtion avustus sisältää toiminnan ja hallinnon käynnistämiseen saadun yleisavustuksen ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistamiseen liittyvään ICT-muutokseen on saatu erityisvaltionavustuksen. Toimintakulut olivat 1,36 miljoonaa euroa, jotka koostuvat suurimaksi osaksi henkilöstökuluista ja palveluostoista.

Tilinpäätöksen 2021 käsittely

Aluehallitus käsitteli vuoden 2021 tilinpäätöksen kokouksessaan 21.3.2022 § 15. Tarkastuslautakunta käsitteli tilinpäätöstä kokouksessaan 16.5.2022 § 19, jossa se merkitsi tiedoksi tilintarkastajan 16.5.2022 antaman tilintarkastuskertomuksen ajalta 1.7.-31.12.2021, jossa vastuullinen tilintarkastaja esittää tilinpäätöksen hyväksymistä ja vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille tarkastamaltaan tilikaudelta. Tarkastuslautakunta merkitsi tiedoksi tuolloin myös tilintarkastajalle annetun vahvistusilmoituskirjeen. Tarkastuslautakunta käsitteli tilinpäätöstä myös kokouksessaan 30.5.2022 § 32, jossa se päätti saattaa tilintarkastuskertomuksen 1.7.-31.12.2021 Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen aluehallitukselle ja aluevaltuustolle tiedoksi sekä esittää Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen

aluevaltuustolle, että vuoden 2021 tilinpäätös hyväksytään ja Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen hallintoa ja taloutta hoitaneille myönnetään tili- ja vastuuvapaus tilikaudelta 1.7.- 31.12.2021.

Vastuunalainen tilintarkastaja toi esiin 3.6.2022 valtiovarainministeriön kannan, jonka mukaan se osuus hyvinvointialueen valmisteluun saadusta avustuksesta, joka on jäänyt käyttämättä tilikaudella 2021 ja jota on mahdollista käyttää vielä vuonna 2022, esitetään vuoden 2021 tilinpäätöksessä tuloennakkona tase-erässä siirtovelat. Siirtoveloista avustus tuloutetaan käytön mukaan tuloslaskelmaan. Kanta on julkaistu soteuudistus.fi sivustolla usein kysytyjen kysymysten osiossa 15.3.2022.

Hyvinvointialueen tilinpäätös valmistui jo helmimaaliskuun vaihteessa ennen edellä mainittua kannanottoa ja sitä käytiin ennakoivasti läpi tilintarkastajan kanssa 11.3.2022 ennen 21.3.2022 aluehallituksen käsittelyä. Hyvinvointialueen vuoden 2021 tilinpäätökseen ohjeen mukaista valtionavustuksen jaksotusta ei tehty vaan tilikauden ylijäämäksi muodostui 67 818,23 euroa. Aluevaltuuston 9.5.2022 hyväksymä vuoden 2022 muutettu talousarvio on tehty vuoden 2021 ylijäämää vastaavalla summalla alijäämäiseksi. Tarkoituksena oli tasata vuoden 2021 ylijäämäinen tulos alijäämäisellä tuloksella vuonna 2022. Tämä menettely ei valtiovarainministeriön mukaan ole riittävä vaan 3.6.2022 saadun sähköpostin mukaan valtiovarainministeriön neuvotteleva virkamies ja hyvinvointialueen vastuullinen tilintarkastaja ovat todenneet, että hyvinvointialueen tilinpäätöksessä olevat kirjaukset ovat väärin ja ne tulisi korjata, jotta tiedot eivät ole valtionavustusten seurannassa ja tilastoitavissa tilinpäätöstiedoissa väärin.

Korjatussa vuoden 2021 tilinpäätöksessä saadut avustukset on käsitelty siten, että avustustulot on jaksotettu tilikauden 2022 tuloksi siltä osin, kun vastaavat menot syntyvät vasta vuonna 2022. Muutoksen jälkeen tuloslaskelman toimintatuottojen erän tuet ja avustukset summa on pienentynyt ylijäämän verran 67 818,23, jonka seurauksena tilikauden yli-/alijäämä on 0 euroa.

Taulukko 1: Yhteenveto Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen talousarvion toteutumisesta 1.7. -31.12.2021

1 000 €	TA 2021	Muutettu TA		TP 2021		Tot. % 6.6.2021
		2021	2021	21.3.2022	6.6.2022 korjattu	
Toimintatuotot	473	435	1430	1 362		312,9 %
Myyntituotot			3	3		
Tuet ja avustukset	473	435	1 427	1 359		312,2 %
Toimintakulut	-473	-400	-1 362	-1 362		340,8 %
Henkilöstökulut	-234	-260	-264	-264		101,7 %
Palvelujen ostot	-222	-123	-106	-106		85,7 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3	-6	-1	-1		10,4 %
Avustukset			-992	-992		
Muut toimintakulut	-13	-11	0	0		0,1 %
Toimintakate	0	36	68	0		0,0 %
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0	0		
Vuosikate	0	36	68	0		0,0 %
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	0	36	68	0		0,0 %

HAVAINTO: Tilikauden 1.7. -31.12.2021 kulut on yhteensovitettu hyvinvointialueen saaman avustuksen kanssa. Tilinpäätöksen tilikauden tulokseksi toteutui 0 euroa.

JOHTOPÄÄTÖS: Hyvinvointialueen ensimmäisen tilikauden 1.7.-31.12.2021 tulokseksi toteutui 0 euroa. Toimintakulut jäivät toimintatuottoja pienemmiksi valmistelun asteittaisen käynnistymisen johdosta, joten noin 68 000 vuodelle 2021 saadusta valtion avustuksesta jaksotettiin vuodelle 2022. Talouden osalta pysyttiin tukien ja avustuksien muodostamassa raamissa.

4.3. Hyvinvointialueen hallinto ja toimielimet

Väliaikaisen valmistelutoimielimen asettamista koskevat neuvottelut käytiin 10.5.2021. Yhtymävaltuusto asetti väliaikaisen toimielimen kokouksessaan 10.6.2021 ehdollisena lakienvoimaantulolle ja yhtymähallitus vahvisti kokoonpanon 8.7.2021 lakien voimaantultua. Väliaikaisessa valmistelutoimielimessä on 11 jäsentä ja se muodostui Siun soten viranhaltijoina olevista johtoryhmän jäsenistä. Väliaikaisen valmistelutoimielimen kokouksessa 12.7.2021 5 §:ssä väliaikaisen valmistelutoimielimen puheenjohtajaksi valittiin Siun soten toimitusjohtaja, ensimmäiseksi varapuheenjohtajaksi Siun soten hallintojohtaja ja toiseksi varapuheenjohtajaksi Siun soten talousjohtaja. Väliaikaisen valmistelutoimielimen alaisuudessa toimi valmistelutiimi, jota johtaa muutosjohtaja. Muutosjohtajan esimiehenä toimii väliaikaisen toimielimen puheenjohtaja. Valmistelutiimissä on muutosjohtajan ja hallintopäällikön määräaikaiset virkasuhteet sekä määräai-

kaisissa työsopimussuhteissa olevat: talouspäällikkö, neuvottelupäällikkö, pelastuspäällikkö, kumppanuuspäällikkö, viestintäsuunnittelija ja kaksi johdon assistenttia.

Väliaikaisen toimielimen lisäksi toimintaa ohjaamaan valittiin **poliittinen seurantaryhmä**. Hyvinvointialueen valmistelun poliittiseen seurantaryhmään kuului Siun soten valtuuston päätöksen mukaisesti Siun soten yhtymävaltuuston ja yhtymähallituksen puheenjohtajistot, pelastuslaitosliikelaitoksen johtokunnan nimeämä edustaja ja syksyllä 2021 Siun soten valtuustossa edustettuna olevien poliittisten ryhmien nimeämät edustajat. Poliittisen seurantaryhmän lisäksi, **kuntayhteistyöryhmän** tehtävänä oli seurata ja tukea väliaikaisen valmistelutoimielimen ja valmistelutiimin sote- ja pelastustoimen uudistuksen valmistelutyötä, välittää organisaatioiden näkemyksiä valmisteluun ja viestiä val-

mistelusta omiin organisaatioihin sekä osallistua yhdyspintojen määrittelyyn ja toimintaratkaisujen kehittämiseen. Kuntayhteistyöryhmä koostui Pohjois-Karjalan kuntien nimeämistä edustajista (yksi edustaja/kunta).

Kumppanuusryhmä koostui hyvinvointialueen valmistelun sidosryhmistä. Ryhmässä on mukana edustajia mm. alueen kunnista, vaikuttamistoimieli- mistä, järjestöistä, elinkeinoelämästä, oppilaitok- sista, Siun soteesta sekä useista alueen sidosryh- mistä. Edustajia on yhteensä 26 kpl ja jokaiselle edustajalle on nimetty varahenkilö.

HAVAINTO:

Väliaikainen valmistelutoimielin oli varsin pieni koostuen Siun sote-kuntayhtymän johtoryhmästä. Lisäksi toi- mintaa ohjasi poliittinen ohjausryhmä, kuntayhteistyöryhmä ja kumppanuusryhmä.

JOHTOPÄÄTÖS:

Poliittisten ohjaus- ja seurantaryhmien rooli oli merkittävä ja sen avulla mahdollistui valmistelutyön tulosten sujuva eteenpäinmeno siinä vaiheessa, kun valmistelu siirtyi päätöksentekoon. Poliittiset ohjaus- ja seuran- taryhmät varmistivat, että informaatiota välittyi koko Pohjois-Karjalan kuntiin, eri sote-toimijoihin ja eri puo- lueisiin.

4.4. Pohjois-Karjalan pelastuslaitos hyvinvointialueuudistuksessa

Nykyinen Pohjois-Karjalan pelastuslaitos-liikelaitos lakkautuu Siun soten lopettaessa toimintansa ja tilalle perustettaisiin hyvinvointialueelle taseyksikkö, josta käytettäisiin nimeä Pohjois-Karjalan pelastus- laitos.

Pelastuslaitos-liikelaitos on vastannut varsin itse- näisesti tarvitsemiensa talous- ja henkilöstöhallinnon sekä hankintojen järjestelyistä. Lisäksi osa toimiala- riippuvaisista tukipalveluista on järjestetty yhteis-

työssä muiden pelastuslaitosten kanssa. Siirryttä- essä hyvinvointialueelle on tarpeellista selvittää edellä mainittujen tehtävien rajapintoihin liittyvät työnjakokysymykset yhteistyössä Siun soten yhteis- ten palveluiden kanssa. Tehtäviä ja työnjakoa uudel- leen organisoimalla on saavutettavissa synergiaetua ja hallinnollisten toimintojen tehostumista huomioi- den, että tiettyjä toimialariippuvaisia toimintoja on jatkossakin tarpeen järjestää pelastuslaitoksen omana tai muiden pelastuslaitosten kanssa yhtei- senä toimialan tukipalveluna.

4.5 Ympäristöterveydenhuolto hyvinvointialueuudistuksessa

Lain ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta- alueesta (410/2019) mukaisesti kunnassa tai yhteis- toiminta-alueella ympäristöterveydenhuollon jär- jestämisestä vastaa yksi toimielin, jolla on oltava käytettävissään vähintään 10 henkilötyövuotta vas- taavat henkilöresurssit. Parlamentaarinen työ- ryhmä on ehdottanut, että ympäristöterveyden- huollon tehtävät siirrettäisiin hyvinvointialueiden tehtäväksi 2026.

Siun sote on järjestänyt Pohjois-Karjalassa ympäris- töterveydenhuollon palvelut muiden kuntien paitsi Heinäveden osalta 1.1.2017 alkaen. Ympäristöter-

veydenhuollon järjestämisestä osana maakunnal- lista sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen kokonaisuutta on ollut hyviä kokemuksia.

Ympäristöterveydenhuollon tehtävien siirtäminen hyvinvointialueen hoidettavaksi on mahdollista lain sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea kos- kevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännönvoimaanpanosta (616/2021, jäljem- pänä voimaanpanolaki) 65 § mukaisin edellytyksin.

Edellytyksenä tehtävien hoitamiselle on, että:

1) hyvinvointialueen kunnat ovat päättäneet viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2021 siirtää hyvinvointialueeseen kuuluvien kaikkien kuntien osalta ympäristöterveydenhuollon tehtävät 20 §:ssä tarkoitetulle kuntayhtymälle siten, että kuntayhtymä hoitaa tehtävää viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2022;

2) hyvinvointialue ja kaikki alueen kunnat sopivat ympäristöterveydenhuollon tehtävien hoitamisesta 4 §:ssä säädetystä ajankohdasta lukien; ja

3) alueen kunnat osoittavat hyvinvointialueelle ympäristöterveydenhuollon tehtävien järjestämisen edellyttämän täysimääräisen rahoituksen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu sopimus ympäristöterveydenhuollon tehtävien hoitamisesta on tehtävä 30 päivään kesäkuuta 2022 mennessä ja se on

voimassa 31 päivään joulukuuta 2027 asti. Sopimuksen tulee sisältää määräykset menettelystä sopimuksen päättyessä.

Voimaan panolain 65 §:n mukaisten edellytysten täytyminen:

Heinäveden kunnanvaltuusto on päättänyt 15.11.2021 § 83 siirtää Heinäveden ympäristöterveydenhuollon tehtävät Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymän hoidettavaksi viimeistään 31.12.2022.

Ympäristöterveydenhuollon sopimusluonnos hyväksyttiin aluevaltuustossa 9.5.2022. Sopimus tulee olla Pohjois-Karjalan kuntien ja hyvinvointialueen hyväksymä viimeistään 30.6.2022.

HAVAINTO:

Ympäristöterveydenhuollon tehtävien siirtäminen voimaanpanolain 65 §:n mukaisin edellytyksin täyttyy.

4.6 Polkka - Pohjois-Karjalan tukipalvelut Oy

Hyvinvointialuemuutoksen lainsäädännön perusteella sote-tukipalvelut kuten laitoshuolto- ja ravintopalvelut tulevat siirtymään pois kunnilta. Jäljelle jäävän palvelutuotannon organisoinnista päättää kunta itse. Pohjois-Karjalassa yhtenä vaihtoehtona on tulla mukaan Polkkaan. Kuntayhteistyöryhmän kokousmuistion 6/2022 mukaan kunnat tekevät 31.3.2022 mennessä ratkaisut Polkan osakkuudesta / tukipalvelujen järjestämisestä. Polkan osakkaiksi

liikkeenluovutuksen kautta ovat tulossa Kiteen kaupunki sekä Iloimantsin, Tohmajärven ja Heinäveden kunnat. Liperin kunta haluaa edetä pienosakkuuden ratkaisulla ja Nurmeksien kaupunki keittiöjaon sekä osittaisen liikkeenluovutuksen mallilla. Joensuun kaupunki suunnittelee keskittävänsä logistiikkayksikkönsä toiminnot Polkkaan. Rääkkylä, Juuka ja Outokumpu ovat päättäneet, että ne eivät lähde Polkan osakkaiksi.

HAVAINTO:

Polkan osakkaiksi tai pienosakkaiksi ovat tulossa lähes kaikki Pohjois-Karjalan kunnat.

4.7 Muut havainnot

Koska kyseessä on Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen ensimmäinen toimintavuosi ei aikaisempien vuosien arviointikertomusten perusteella tehtyjä toimenpiteiden arviointeja voida tehdä. Myöskään aluevaltuustoon nähden sitovia toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteiden toteutumisia ei ole voitu ar-

vioida, koska niitä ei ollut asetettu valmisteluvuodelle ja koska varsinaista toimintaa ei ole ollut. Hyvinvointialueen aluevaltuusto hyväksyi Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen hallintosäännön 14.3.2022 ja 9.5.2022.

5. Tulevaisuuden näkymät

Siun soten muuttuminen kuntayhtymästä hyvinvointialueeksi ei heti näy pohjoiskarjalaisten arjessa. Siun soten henkilöstö siirtyy liikkeenluovutuksen yhteydessä hyvinvointialueen työntekijöiksi, nykyiset terveysasemat ja hoivakodit jatkavat toimintaansa. Pitkällä aikavälillä palveluihin on odotettavissa muutoksia. Esimerkiksi väestön ikääntyminen pakottaa miettimään palveluiden järjestämisen uudeksi.

5.1 Valtion ohjaus ja rahoitus

Vuoden 2023 alusta alkaen Pohjois-Karjalan hyvinvointialue siirtyy valtion ohjaukseen ja rahoitukseen. Valtion rahoitus on laskennallista ja yleiskatteista. Yleiskatteinen rahoitus koostuu sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtävien rahoitusmalleista. Koko maan tasolla rahoituksen pohjan muodostavat kunnilta siirtyvät sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävien kustannukset. Hyvinvointialueiden rahoitusmallissa sosiaali- ja terveydenhuollon osalta rahoituspohjaa korotetaan vuosittain arvioidulla palvelutarpeen ja kustannustason kasvulla (liite 2). Pelastustoimen osalta rahoituspohjaa korotetaan kustannustason kasvulla. Lisäksi kustannustasossa huomioidaan myös hyvinvointialueiden mahdolliset tehtävämuutokset. Tämän lisäksi hyvinvointialueelle myönnetty

Taulukko 2: Hyvinvointialueiden rahoituslaskelmat vuoden 2023 tasossa (excel), toukokuu 2022, lähde: <https://soteuudistus.fi/rahoituslaskelmat>:

Hyvinvointialueiden rahoitus vuoden 2023 tasossa										
nro	Asukasmäärä vuonna 2021	Hyvinvointialue	Laskennallinen rahoitus 2023	Siirtymätasaus vuonna 2023, euroa	Rahoitus yhteensä vuonna 2023, euroa	Rahoitus yhteensä, €/as.	Siirtyvät kustannukset 2022, euroa	Rahoituksen kasvu 2022-2023, euroa	Rahoituksen kasvu, €/as.	
HVA90	31	658457	Helsinki	2 346 010 349	240 971 645	2 586 981 994	3929	2 473 030 439	113 951 555	173
HVA04	32	276438	Vantaa+Kerava	949 442 823	-4 376 018	945 066 805	3419	893 262 635	51 804 170	187
HVA03	33	478919	Länsi-Uusimaa	1 621 482 205	10 269 665	1 631 751 870	3407	1 539 663 070	92 088 800	192
HVA01	34	99073	Itä-Uusimaa	384 141 525	-25 146 590	358 994 935	3624	338 187 708	20 807 227	210
HVA02	35	201854	Keski-Uusimaa	710 637 647	30 117 647	740 755 295	3670	698 908 432	41 846 862	207
HVA05	2	483477	Varsinais-Suomi	1 995 486 419	-86 006 396	1 909 480 022	3949	1 807 839 325	101 640 697	210
HVA06	4	214281	Satakunta	911 498 849	14 809 135	926 307 984	4323	887 901 056	38 406 928	179
HVA07	5	170213	Kanta-Häme	704 931 455	-14 826 932	690 104 522	4054	658 599 174	31 505 349	185
HVA08	6	527478	Pirkanmaa	2 076 933 933	-4 353 063	2 072 580 870	3929	1 958 095 490	114 485 380	217
HVA09	7	205124	Päijät-Häme	878 957 443	-52 265 997	826 691 446	4030	788 130 833	38 560 613	188
HVA10	8	161391	Kymenlaakso	733 718 320	15 566 668	749 284 988	4643	721 294 425	27 990 563	173
HVA11	9	126107	Etelä-Karjala	530 831 898	9 750 953	540 582 851	4287	518 991 906	21 590 945	171
HVA12	10	131688	Etelä-Savo	630 188 505	32 289 020	662 477 525	5031	637 437 809	25 039 716	190
HVA13	11	248363	Pohjois-Savo	1 135 455 299	12 051 402	1 147 506 701	4620	1 093 652 848	53 853 853	217
HVA14	12	163281	Pohjois-Karjala	792 363 911	-91 574 368	700 789 543	4292	664 493 585	36 295 958	222
HVA15	13	272683	Keski-Suomi	1 096 412 030	-18 138 351	1 078 273 679	3954	1 026 659 926	51 613 753	189
HVA16	14	191762	Etelä-Pohjanmaa	851 404 807	-8 529 174	842 875 633	4395	804 446 625	38 429 008	200
HVA17	15	176041	Pohjanmaa	719 787 597	5 266 419	725 054 016	4119	690 443 212	34 610 804	197
HVA18	16	67915	Keski-Pohjanmaa	309 639 473	-21 923 285	287 716 188	4236	273 492 365	14 223 823	209
HVA19	17	415603	Pohjois-Pohjanmaa	1 697 358 682	-28 331 450	1 669 027 232	4016	1 582 431 994	86 595 238	208
HVA20	18	71255	Kainuu	356 287 218	13 038 978	369 326 196	5183	354 183 816	15 142 380	213
HVA21	19	176494	Lappi	892 310 336	-28 659 907	863 650 429	4893	822 434 326	41 216 103	234
		5517897	Manner-Suomi yhteensä	22 325 280 724	0	22 325 280 724	4046	21 233 581 000	1 091 699 724	198

laskennallinen rahoitus tarkistetaan jälkikäteen vuosittain vastaamaan valtakunnallisesti toteutuneita kustannuksia. Tällä varmistetaan, että laskennalliset kustannukset eivät erkane todellisista kustannuksista. Lisäksi osin rahoitusta tulee hyvinvointialueen asiakas- ja käyttömaksuista.

Rahoitus jaetaan kullekin hyvinvointialueelle sen asukkaiden laskennallisten sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtävien palvelutarvetta ja olosuhdetekijöitä kuvaavien tekijöiden perusteella. Osa hyvinvointialueiden rahoituksesta määräytyy asukasmäärän mukaisesti sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kriteerin perusteella. Pelastustoimen rahoitukseen vaikuttavat lisäksi alueelliset riskitekijät. Viimeisimmän valtiovarainministeriön laskelman 6.5.2022 mukaan Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen rahoitus olisi noin 700,8 milj. euroa vuodelle 2023 (taulukko 2). Rahoitus jakautuu niin, että sosiaali- ja terveyspalvelujen osuus olisi 684,5 milj. euroa ja pelastuslaitoksen osuus 16,3 milj. euroa. Hyvinvointialueille kohdistuu lakisääteisiä uudistuksia hallinnonaloittain esim. hoitotakuu, vammaispalvelujen uudistus, lastensuojelun henkilöstömitoitus, kotihoidon kehittäminen ja kansallinen mielenterveysstrategia.

Lisärahoitus

Hyvinvointialueella on oikeus saada lisärahoitusta sosiaali- ja terveyspalvelujen ja pelastustoimen palvelujen turvaamiseksi, jos myönnetyn rahoituksen taso muutoin vaarantaisi hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien riittävien palvelujen saataisuuden.

Lisärahoitusta koskevaan päätökseen voidaan ottaa ehtoja palvelujen vaikuttavuutta, laatua, määrää tai järjestämisen tehokkuutta koskien. Lisärahoitus ei korota sitä saaneen hyvinvointialueen seuraavan

vuoden rahoitusta. Lisärahoitus ei myöskään vaikuta suoraan koko maan rahoituksen tasoon seuraavana vuonna, mutta se nostaa osaltaan jälkikäteen tehtävässä kustannusten tarkistuksessa huomioon otettavia hyvinvointialueiden toteutuneita kustannuksia.

Lisärahoitusta voidaan myöntää hyvinvointialueen hakemuksesta tai valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön tai sisäministeriön aloitteesta. Toistuva lisärahoituksen saaminen voi johtaa hyvinvointialueen arviointimenettelyyn (kaksi kertaa kolmen peräkkäisen tilikauden aikana).

Hyvinvointialueen arviointimenettely

Hyvinvointialuelain 122 §:n mukaan valtiovarainministeriö voi käynnistää hyvinvointialueen talouteen

liittyvän arviointimenettelyn, jos seuraavat edellytykset täyttyvä (laki hyvinvointialueesta 123 §):

- 1. hyvinvointialue ei ole kattanut taseeseen kertynyttä alijäämää 115 §:n 2 momentissa säädetyssä määräajassa;*
- 2. hyvinvointialueen konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia kaksi tilikautta peräkkäin*
- 3. konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8 kaksi tilikautta peräkkäin; tai*
- 4. hyvinvointialueelle on myönnetty 15 §:n 3 momentissa tarkoitettu lainanottovaltuus taikka kaksi kertaa kolmen peräkkäisen tilikauden aikana hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain (617/2021) 11 §:ssä tarkoitettua lisärahoitusta.*

Investoinnit ja lainanottovaltuus

Valtiovarainministeriö määrittää ensimmäisen lainanottovaltuuden sairaanhoito- ja erityishuoltopiirien vuoden 2021 tilinpäätöksen tietojen ja vuoden 2022 talousarvotietojen perusteella. Lainanottovaltuus vuodelle 2023 vahvistetaan keväällä 2022. Lainanottovaltuus raamittaa hyvinvointialueiden investointimahdollisuudet ja se määritellään yhdeksi vuodeksi kerrallaan.

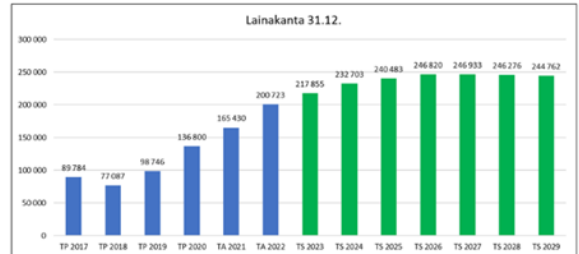
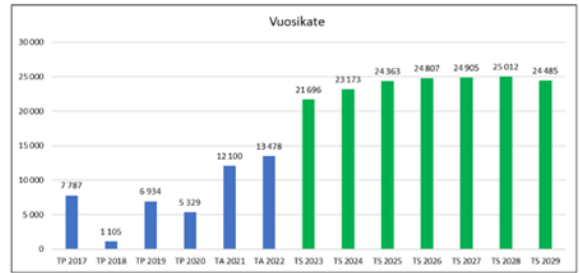
Valtioneuvoston opas hyvinvointialueiden investointisuunnitelman laadinnan mukaan maksimilainamäärä saadaan, kun vuosikate kerrotaan kymmenellä. Maksimilainamäärästä vähennetään tilikauden alun ennakoitu lainamäärä, jolloin erotus on lainanottovaltuus. Lainanottovaltuus koskee vain investointisuunnitelman toteuttamiseksi otettuja uusia pitkäaikaisia lainoja. Alla esimerkkilaskelmat lainanottovaltuuden laskemisesta:

Esimerkki lainanottovaltuuden laskemisesta	
Hyvinvointialueen vuosikate	20,0
Hyvinvointialueen ennakoitu lainamäärä vuoden alussa	165,4
Uusien investointeja vastaavien sopimusten (kuten leasing) vuosikulu	0,0
Maksimilainamäärä: 10 x (vuosikate-sopimusten vuosikulu)	200,0
Lainanottovaltuus: (maksimilainamäärä-ennakoitulainamäärä)	34,6

Investointisuunnitelma ei saa olla ristiriidassa hyvinvointialueen lainanottovaltuuden kanssa.

Esimerkki 2 lainanottovaltuuden laskemisesta

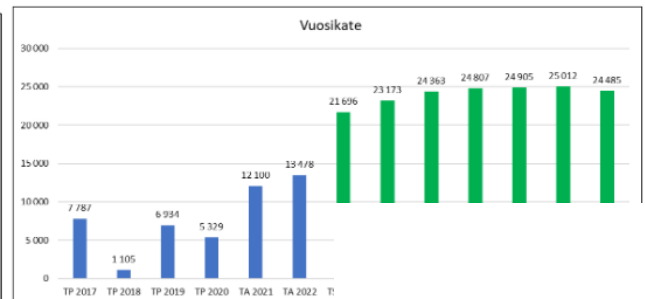
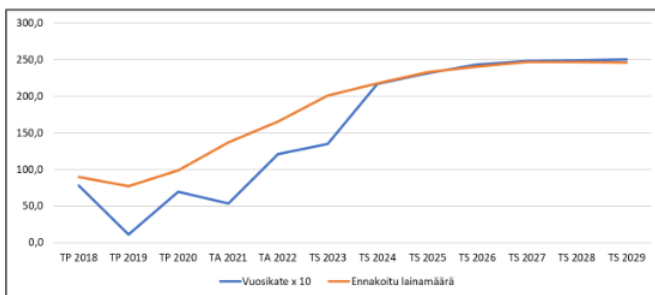
Hyvinvointialueen vuosikate	15,0
Hyvinvointialueen ennakoitu lainamäärä vuoden alussa	165,4
Uusien investointeja vastaavien sopimusten (kuten leasing) vuosikulu	0,0
Maksimilainamäärä: 10 x (vuosikate-sopimusten vuosikulu)	150,0
Lainanottovaltuus: (maksimilainamäärä-ennakoitulainamäärä)	-15,4

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen ennakoitu lainamäärän tarve verrattuna, mitä vuosikatteen tulisi olla. Lähde: Hyvinvointialueen poliittinen seurantaryhmä kokous 5/2021, muistio 2.12.2021.

Tämänhetkinen arvio Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen ennakoidusta lainamäärän tarpeesta verrat-

tuna siihen, mitä vuosikatteen tulisi olla, on kuvattuna alla olevissa kuvioissa.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen ennakoitu lainamäärän tarve verrattuna, mitä vuosikatteen tulisi olla. Lähde: Hyvinvointialueen poliittinen seurantaryhmä kokous 5/2021, muistio 2.12.2021.

Hyvinvointialueiden vuosittainen investointisuunnitelma ei saa olla ristiriidassa lainanottovaltuuden kanssa. Ensimmäinen esitys investointisuunnitelmasta vuosille 2023–2026 on tehtävä ministeriölle lokakuun alkuun mennessä 2022. Investointisuunnitelmassa täytyy ilmoittaa myös vuokrahankeet, niiden kustannukset sekä vaikutukset talouteen ja rahoitustapa.

5.2 Valtakunnalliset tavoitteet

Hyvinvointialueen tulee huomioida myös sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tavoitteet. Soteuudistuksen valtakunnallisena tavoitteena on turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja

Taloudessa ennustettu kulukehitys (väestönrakenne ja sairastavuus), henkilöstön saatavuus, rahoitusmallin siirtymätasaus ja lainanottovaltuus tekevät erityisesti vuosista 2023 - 2024 haastavat Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella.

terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelut hyvinvointialueella asuville, parantaa palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta, kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja, - turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti, vastata ikääntymisen ja syntyvyyden laskun aiheuttamiin haasteisiin ja hillitää kustannusten kasvua (kuva 1).

Kuva 1: Sote-uudistuksen painopisteet, lähde: Sote-uudistus, Sosiaali- ja terveysministeriö

Valtakunnallisten tavoitteiden mukaan hyvinvointialueilla toimintarakenteita ja -tapoja luodaan ihmislähtöisten palvelukokonaisuuksien aikaansaamiseksi. Tavoitteena on perus- ja erityistason palvelujen entistä parempi yhteen toimivuus, samoin

kuin sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen ja pelastustoimen palvelujen saumattomuus.

5.3 Hyvinvointialueen valmistelutyö vuonna 2022

Valtioneuvosto on laatinut hyvinvointialueiden toimeenpanon tueksi sekä alueellisen että kansallisen toimeenpanon näkökulmasta vuosille 2021–2023 tiekartan. Hyvinvointialueen valmistelu jatkuu vuonna 2022, jolloin prosessissa käynnistyy myös poliittinen päätöksenteko maaliskuussa valitun aluevaltuuston aloittaessa työnsä (liite 2). Vuonna 2022 hyvinvointialue ei vielä tuota palveluita, vaan

valmistelussa rakennetaan organisaatio, joka on toimintakykyinen palvelutuotannon alkaessa 1.1.2023. Pohjois-Karjalan on hyvinvointialueen valmistelussa etumatalla muihin Suomen alueisiin nähden.

Yhteenvedona voidaan todeta, että Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen toiminta on useallakin tulosalueella voimakkaiden muutosten keskellä. Muutokset johtuvat sekä ulkoapäin tulevasta sääntelystä että hyvinvointialueen omasta halusta kehittää toimintaa. Merkittävä muutokseen kannustava tekijä on niukat resurssit, joihin haetaan liikkumavaraa rakenteellisin muutoksin. Myös henkilöstön saatavuudessa on haasteita. Joka tapauksessa muutokset tulevat hyvinvointialueen toiminnassa jatkumaan, jolloin vaaditaan hyvinvointialueelta, Pohjois-Karjalan luottamushenkilöiltä ja hyvinvointialueen henkilöstöltä yhteistyökykyä ja pitkäjänteisyyttä.

HAVAINTO:

Vuoden 2023 alusta alkaen hyvinvointialue siirtyy valtion ohjaukseen ja rahoitukseen.

Viimeisimmän valtiovarainministeriön laskelman mukaan 6.5.2022 Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen rahoitus olisi noin 700,8 milj. euroa, josta sosiaali- ja terveystalouden osuus on 684,5 milj. euroa ja pelastuslaitoksen osuus noin 16,3 milj. euroa.

Lainanottovaltuus määräytyy vuosikatteesta. Vahva vuosikate mahdollistaa investoinnit (lainanottovaltuus = vuosikate x10). Lainaa saa ottaa vain investointisuunnitelman mukaisten investointien rahoittamiseksi.

Pohjois-Karjalan on hyvinvointialueen valmistelussa etumatalla muihin Suomen alueisiin nähden.

JOHTOPÄÄTÖS:

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen toiminta on useallakin tulosalueella voimakkaiden muutosten keskellä. Muutokset johtuvat sekä ulkoapäin tulevasta sääntelystä että hyvinvointialueen omasta halusta kehittää toimintaa. Merkittävä muutokseen kannustava tekijä on niukat resurssit, joihin haetaan liikkumavaraa rakenteellisin muutoksin. Myös henkilöstön saatavuudessa on haasteita. Joka tapauksessa muutokset tulevat hyvinvointialueen toiminnassa jatkumaan, jolloin vaaditaan hyvinvointialueelta, Pohjois-Karjalan luottamushenkilöiltä ja hyvinvointialueen henkilöstöltä yhteistyökykyä ja pitkäjänteisyyttä.

Taloudessa ennustettu kulukehitys (väestönrakenne ja sairastavuus), henkilöstön saatavuus, rahoitusmallin siirtymätasaus ja lainanottovaltuus tekevät erityisesti vuosista 2023 - 2024 haastavat Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella.

SUOSITUS: Tarkastuslautakunta

pitää tärkeänä, että vastuunalaiset tahot pitävät aktiivisesti yhteyttä valtion suuntaan, jotta varmistetaan riittävä rahoitus tuleville vuosille ja sote-uudistuksen rahoitusmallin vaikutukset Pohjois-Karjalan hyvinvointialueelle eivät olisi kohtuuttomat.

suosittelee, että hyvinvointialueelle tehdään rakenteellisia - ja toimintatapamuutoksia palvelutarpeiden tyydyttämiseksi, jotta resurssit riittävät nykyisen palvelutason ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi.

korostaa hyvinvointialueen ja eri yhteistyöryhmien yhteistyön tärkeää roolia, jotta palvelukokonaisuus vastaa jatkossa parhaalla mahdollisella tavalla asiakkaan tarpeisiin.

näkee tärkeänä, että henkilöstö osallistetaan hyvinvointialueen suunnitteluun.

6. Tarkastuslautakunnan esitys aluevaltuustolle

Tarkastuslautakunta esittää aluevaltuustolle, että se myöntää tilivelvollisille vastuuvapauden tilikaudelta 2021.

Tarkastuslautakunta jättää Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen arviointikertomuksen vuodelta 2021 aluevaltuuston käsiteltäväksi ja esittää, että aluevaltuusto pyytää arviointikertomuksessa esitetyistä suosituksista aluehallituksen selvitykset niin, että ne voidaan käsitellä aluevaltuustossa 2022 lokakuun loppuun mennessä ja toimittaa selvitykset myös tarkastuslautakunnalle.

Tarkastuslautakunta kiittää hyvinvointialueen valmistelutyötä tehnyttä henkilöstöä.

Joensuussa, 10 kesäkuuta 2022.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen tarkastuslautakunta

Kari Kulmala
puheenjohtaja

Sari Huovinen
jäsen

Marko Jönhede
jäsen

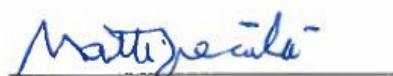
Ari Tiainen
jäsen

Jari Turpeinen
jäsen

Heidi Wilska
jäsen

Matti Perälä
varajäsen

LÄHTEET

- 1 Laki hyvinvointialueesta (611/2021).
2. Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen tilinpäätös 2021
3. Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen päätöksenteko ja valmisteluryhmät, päätökset, pöytäkirjat ja esityslistat kuten kokousmuistiot kuntayhteistyöryhmä, poliittinen seurantar ryhmä, väliaikaisen valmistelutoimielimen kokouspöytäkirjat, <https://www.siunsote.fi/hyvinvointialue-paatoksenteko-valmisteluryhmat>.
4. Soteuudistus, <https://soteuudistus.fi>
5. Opas hyvinvointialueiden investointisuunnitelman laadintaan, 10.11.2021, Valtioneuvosto, Jussi Lind. https://soteuudistus.fi/documents/16650278/93020958/Opas_investoinnit.pdf/4ffa1cb3-75d3-a008-271e-e87fa063ee5b/Opas_investoinnit.pdf?t=1636976895431

LIITTEET

Liite 1: Hyvinvointialueiden arvioitu rahoitus 2023 - 2030

Arvio hyvinvointialueiden rahoituksesta, milj. euroa	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Helsinki	2 350	2 442	2 527	2 605	2 693	2 794	2 900	3 014	3 135
Vantaa+Kerava	822	862	907	954	1 012	1 070	1 140	1 206	1 259
Länsi-Uusimaa	1 566	1 630	1 691	1 745	1 808	1 879	1 954	2 035	2 122
Itä-Uusimaa	337	350	366	382	402	422	446	465	484
Keski-Uusimaa	671	700	726	751	778	810	844	881	920
Varsinais-Suomi	1 817	1 882	1 956	2 033	2 133	2 232	2 324	2 420	2 515
Satakunta	865	891	913	937	972	1 003	1 036	1 071	1 106
Kanta-Häme	633	654	677	701	732	764	802	832	863
Pirkanmaa	1 930	2 002	2 068	2 138	2 226	2 314	2 407	2 504	2 602
Päijät-Häme	765	792	822	853	893	934	982	1 029	1 067
Kymenlaakso	698	717	735	751	770	793	820	847	874
Etelä-Karjala	520	535	549	562	577	595	614	635	656
Etelä-Savo	618	634	650	664	680	700	721	743	766
Pohjois-Savo	1 052	1 082	1 111	1 137	1 169	1 209	1 250	1 293	1 337
Pohjois-Karjala	659	682	705	730	762	795	835	874	905
Keski-Suomi	991	1 027	1 066	1 107	1 160	1 214	1 278	1 339	1 388
Etelä-Pmaa	772	794	821	848	883	916	947	981	1 013
Pohjanmaa	662	684	705	723	746	773	803	834	863
Keski-Pohjanmaa	271	279	288	295	305	316	327	339	351
Pohjois-Pohjanmaa	1 546	1 602	1 657	1 714	1 783	1 855	1 930	2 008	2 087
Kainuu	320	328	338	348	362	374	390	404	416
Lappi	770	798	828	858	897	936	982	1 027	1 064
Manner-Suomi	20 635	21 365	22 104	22 837	23 742	24 698	25 731	26 783	27 792

Lähde: VM/KAO 12.5.2021, <https://soteuudistus.fi/rahoituslaskelmat>

Liite 2: Organisaatiokaavio

POHJOIS-KARJALAN HYVINVOINTIALUE

p.vaihde 013 3300

www.suunsote.fi/hyvinvointialue

